

Jean Paul Sartre
Siena

3. Mažiausia pusvalandžių tekėjo man prakaitai iš visų lajelių, ir aš tai nei kiek nepajautau. Bet tam belgų kiauei nei kiek tas nerūpejo, jis matė, kaip man prakaitas varvejo, ir jis į tai žiūrėjo kaip į pataloginių baimės simptomą. Tuo metu, kai jis pats išdžiauliai jautė save normaliu žmogumi, nes jam buvo šaltai! Norėjau šokti ant jo ir nos išboksuoti, bet vos aš ta kryptimi pajudėjau, mano siutulyse buvo lyg išgarsėjau. As vėl ramiai atsisėdu an suolo.

— Aš jūs gydytojas? — paklausė žmūjė Jean daktaro.

— Taip — atsakė belgas.

— Ar ilgi... teks kentėti?

— Kada? O! Ne! Ne! — pasakė belgas tėviškų tonu. „Greit tai įvyks!“ Tarytum jis buvo savo pacientą paguodės.

— Bet aš maniau... man rodési, kad jie dvi salės duoda...

— Taip, kartais dvi... pasakė belgas... ir linkterėjo. — Kartais taip būna, kad nepataiko į gyvybių organą.

— Tada jie turėtų išleisti žovinį į ginklus ir iš naujo taikinti."

Jonas minutiškai susiakupę apie tai galvoja ir su kiniu balsu ištarė:

— Tai vis tiek kurį laiką užtrukus...

— Aš atsiistaujau ir priejau prie anglų kruvės. Tomas pašoko ir pažvelge į mane. As ji suneriuau, nes mano batai girdėjo. Man buvo idomu, ar mano veidas taip pat baisius atrodo kaip ir jo. Pastebėjau, kad ir jis prakaitavo. Dangus buvo žavus, tik reikiė galvą pakelti, kad pamatyti Didžiosias Mėsas. Bet tai nebuvò taip, kaip anksčiau. Užvakar nakti iš savo vyskupiško kalėjimo galėjau matyti didelį dangaus skliautą ir kiekvienų dienos momentu vis galėjau naujų atsiminimų sužadinti. Ryta, kada dangaus mėlynas yra tamsoka, galvojau apie Atlanto mūdynos vietovę; vidurdenių matčiau saulę iš galvojau apie barus Sevilijoje, kur gerdavau šery ir užkandžiau ančiovis su alvy. Pakary stebėjau šešelius ir galvojau apie tamias prieplandas, kurios bulis rungtynės pridengdavo pušę arenas, tuo metu kai antrąjį pušę saulės spinduliniose skėsdavau. Tai buvo tikrai kancių viena pasauliui danguje, kaip veidrodinė matyti. Bet dabar aš galėjau siėti tiek, kiek norėjau ir dangus neslepė man jokių atsiminimų.

Ir taip buvo daug maloniu. As gržiau atgal ir atsisėdau salia Tomo.

Geras laiko tarpas praslinko. Tomas éme tylių kalbėti, kitaipli jis negaléjo savo minėti formos rasti. Be abeo, jam buvo baisu mani matyti tokį, koks aš buvau: pamėlynas ir išprakaitaves. Mes panėsėjome vienas į antrą ir buvome blogiau negu veidrodinė vienam antram. Jis pažvelgė į belgą, sij gyvenančių žmogų.

— Ar tu gali jį suprasti — paklausiau. Aš — tai ne!

Tada žmūjė ir aš tyliai kalbėti.

— Taip pat pažvelgiau į belgą.

— Kaip tai? Kas tokio yra?

— Kaž kas atsitinka, ko nesuprantu.

— Tu greit suprasi — juokausi aš.

— Neaišku — jis suabejojo. Žmūjė draudėti, bet turėčiau žinoti...

— Paklausyk, jei perkeliai mus į kiemu, kareivai ateina priesais mus...

— Kiek jū?

— Nezinau. Penki ar aštūnai, nedaugiau.

— Gerai, aštūnai. Vienas iš jų sušuks. Pašiūsti! Ir aš pamatysiu šautuvus, į mane nukreipius. Bus taip, išsiraizduoju, lyg aš norėčiau sienoje sulysti.

Aš spausdino į sieną tiek, kiek galėsi su stiropu nugara ir sieną neatslakys... Kaip pakaskoj. Aš viską išsiraizduoju...

— Gerai — pasakiau. — Aš taip pat.

— Tai velniškai žiauru ir skaudu. Jei tai kys į akis, į kaktą, suprantu, kad iš karto mirčiu... Aš dabar jaučiu skausmą. Paskutiniu valandom skausmai man varsto galvą ir kaklą. Netikri skausmai, bet baisesni už juos. Skausmus aš rytoj iškentesi... Ir tada, kai toliau?

Aš supratau, ką jis norėjo pasakyti, bet aš norėjau apie tai galvoti.

— Ir tada... pertraukiau piktai... tu liuto dantų šaknės ži... .

Jis éme su savimi kalbėti, bet jo akyse visa laiką buvo nukreiptos į belgą. Jis elgesi, it jis nieko nematyt ir negirdėtu. Bet aš žinau, kai jis čia buvo atvykęs; mūsų išgyvenimai jo neinteresavo. Jis atvyko, kad mūsų kūnus galėtų siėti, tuos kūnus, kurie dar gyvi būdami mirė.

(bus daugiau)

Paskutinioji apgaulė

Rašo Hear. Žemėlis

18.

Mūsų lietuviams ši diena sukelia daug lūdūnų prisiminimų, pertraukiamų laikinius džiaugsmo atodūsiais. Iš mūsų padangės buvo pašalinėta bolsevizmo siuibus ir žiaurus teroras, tačiau tai siuibus ir teroras buvo pašalinėtas tik laikiniu. Naujieji išsuduojuojai pasirodė visiskai panašūi į pirmuosius išsuduojuojai rezultate, sventiant triciasias išsilaisvinimo sukaktutes, nuotaikos Lietuoj, turbūt, visiskai panašios į tas, kurios vyravo 1941 m. birželio mėn. dienomis, kada bolsevikai pradėjo vykdyti didžių lietuvių taatos naikinimo planą.

Taip pat ir mes, čia barake, prisiminimė ſią dieną. Keistis į nesuprantamas jausmas munymse buvo. Padrikos mintys, it filmoje, kaičiau vaizdus, kurie atkūre trumpa, bet ryškiai vias mūsų tautos kančių keliai ir tą traigą mūsų bukle, kuriom meš šio bausaus karu buvome nublokioti. Ir tik spylgiuotus vienos gražinė vėl mūsų barakan.

Ta diena ir pas mūsų išvyko kulkus minėjimus. Negaléjo jis būti tokis, koks iš tikrųjų jis buvo išryšdyse, ne, buvome priversti būti atsargiai, nenuoširdžiai. Mes save tarpo turėjome tokius, kuriais nepasitikėjome.

Buvu prasytas komendantas, šiai dienai pakviesi į mūsų baraką katalikų kunigą atlaikyti misijos, tačiau komendantas griežtai atsakė, nes, girdi, SS nepripažinta jokių religijų ir jis negali į savo ištaigą kviečti kunitus.

Todel generolo pageidavimu, susirinkome ta diena į trimpos maldos pagerbių žiūvius ir išmenkėjusius mūsų bolsevizmą. Pradžioje pats generolas, tare tokį žodį:

Ponai karininkai,

— Šios dienos suuktis brangi mums, lietuviams, ir išsidemėtima, kaip Europos kultūrinės bendruomenės narjus. Prieš 3 metus Vokietija pradėjo kovą su bolseviniu Sov. Rusija. Tos kovos rezultate Lietuva buvo išsuduota iš bolsevinės vergijos, kuri neabejotinai būtų pripeduvi prie mūsų tautos išnaikinimo. Sitoji kova tebeineina ir šiandien. Jis sukrėtimis ir kohvūtasis "mea visi matėme i gerai žinome ir jo išsadoje mes esame čia, o m kūr."

Ne mūsų dalykas čia ir dabartineje padėtyje apie tai kalbėti. Tati priklauso kasdieninės iškrovės sričiai, kurioje reikiaksi žmogiškos silpnybės, įvairūs priešingi interesai,

skirtingos nuomonės ir pažiūros. Kol žmogus lieka žmogumi, tol siotiek reiškiniai nešvingiam, juo labiau, tokio milžiniško maisto dramatiškoje kovoje, kuri vyksta šian-

diens.

Bet mūsų teise ir pareiga prisiminti ir paragerti tuos, kurie nuo anos dienos, kurios suukėti minimė, yra paukøjų savo gyvybes išvairiose siose kovoje lažese. Mes ypatiai prisimename žuvusius savo tautiečius — liečius karui; pārtiandži ir bendrojo reikalaujančius karinius. Ju mirties prisimintis apipalduoja mūsų smulkios kasdinėbės ir atskleidžia mūsų plėtinių visutinėjų vertybų horizontus. Tose sferose randa išankstinių ir teisingą ivertinimą visos kraujų ir gyvybės aukos, su gryna intencija ir tyra sąžine, sudėtos bendram reikaliui.

Pagerbdamas žuvusiuosius, kuriuos drįstante laikyti savo kovos draugais ir pirmakais, mes religinių savo tautos paprūčių, trumpai susitelkė maldoje, prasodę Auksčiausiąjį jiem amžinos ramybęs ir maldaujam, kad jis save išsimintins išvartytu jūs vietos stanciju naujų kovotojų siekius ir laimintu ju žygius.

Po to patis generolas atkalbėjo poterius ir skaitė, vieno leitenanto specialiai šiai dienai, surukta maldą:

— Tu leidai, Viespatie, mūsų Tautai pakilti daug aukų, kada buvo gniaužiamas mūsų tautos dvasia ir plėšiamas iškėlimas. Tu vie-

Balys Rukša

TU IŠTYVERSI TIKRAI

NEVERK, KĀL VIDŪRNACIO METUI ARTEJANT NERIMSTA SIRDIS,
O IR MEDŽIŲ SESELIAI

VAIDUOKLISKOM RANKOM MOJUOJA IR SAUKA TAVE,
NEI RUDENIO ZOLĖS NURUDE, NEI AKMENS, KURIU NIJEKV GVENT NEPRIKELE,
KURIEMIS NIEKS PAJAUT SIÖ GYVENIMO RITMO NELFILO,

NEI BROLIS, NEI DRUGAS ATSPĘT NEGALES, KO ZERĘJO GYVA

VIENA ASARA TAU ANT ISBLYSKUSIO VEIDIO,

NEVERK, JEI GYVENIMAS DEGA, KAIP DZIUDSTANCIU PELKIU ZALTIVYKSLE,

IR JEI JOJO LIEPSNA NET KANCIOS VALANDU NEAPSVIECIA,

NEVERK, JEI KELIAUJI Į TEN NESURADUSI ŽEMEJE TIKSLO,

JEI KELIAUJI Į TEN NESUDEGINUS ROZES ERSKOCIO

KAS, KAD TAVO SKAUSMU KUĐA MEDŽIAI IR JU SAKOS DREBEDAMOS

KAS, KAD TAVO VARGU SAUKIA VEJAS QDDŽIO BEPROTYSTEJ,

TAU ISTVERSI TIKRAI Į TENAI TAU BELIKO TIK KELETAS ZINGSNIU,

I TENAI, KUR NEI GROZIS, NEI MEILE NEVYSTA...

TADA TAU GYVENIMO PRIMESTAS SKURDAS, KURI TU DAUG METŲ NESIOJAI,

IR TAVO KANCIA, TAVO SKAUSMAS ISTURPAS KAIP PAVASARI SNIEGAS,

TAVO TOLIMAS DRAGUAS ATNES TAU LAUPLAUTI PAVARGUSIAS KOJAS,

TAVO TOLIMAS DRAGUAS ATNES TAU SAPNUS IR RAMINANTI MIĘGA...

Svečiuos pas sukaktuvininkus

Jerónimas Cicénas

4.

„Aisiliepkitė, reikalauskite liuosybės, palenčių, rašykite su daugybe parašų. Cia (tėvynėje) visi prislegti, užginti minėti teisbybę. O iš ten galite atvirai išsimeti valdžios valdžių, kankinimus nekalų žmonių. Jums beigu, netikao į jūs karabinas ar durtuvas už kiekvieną išsižiojimą. Pas mūs bėda: užžioti dantys, užsmaugti gerklės, o drąsneimis — net kartuves pastatyti.“

Zemaitė pažvelgia į nakti, kuri gaubia Liečiavą ir vėl linjau rašyti:

„Kas duos gryna orą pakvėpuoti kalėjimo suukėliams? Arba velkiamiesi vagonuose išsiurėti mūsų broliams, kovotojams?“

Ak, Petras Bandy Lukiskių aikštėje pakartas, o Juozapatas, iš priešių apsilėpia ir ragina mokytis: „Ar nematė mano Petrikū?“ Vysta vargių vilys kaip rudeno lapai. Siurupas, varakas, prietaisyje išlažojo prie durų elgeta nuo Švenčionėlių pastyliai šnibžda, kad vyrai išejo į girią, bet kazokai supa... Tai naujuoju klasiko Jono Biliūno „Liudnūs pasakos“ laida.

„Zilvinė, Zilvinėlil! Jei tu gyvas, pieno puta, Jei negyvas, kraujų puta...“

Zemaitė prisimena, kai Egèle ūkė ant vandenų kranio. Ne, tai ne vėjas pučia, tai lyg dainai girdisi: „Vienas brolelių rytu šalelej, antras — vakarūsin“. O čia vėl išsipina prieš 25 metus mirusiojo J. Margilio (kun. Juozas Snapšė) niūnūjoujama daina: „Leiskit į tévynę, leiskit pas savus“. Is kur tas aidas? Taip pat eina suo rytu ir iš vakarų. Zemaitė rašo:

„Kad ne metu našta, eiciau, kaip anuomet (1863 m. sukilimo metu) ējau į miškus ir burcius jaunių kovai. Baugiu darosi, kai bus toliau? Zandarai siautėja, žmonės vis labiau į kuprą traukiasi, kad galėtų, kaičiau būzino kirkėus...“

Ts... klasikė Zemaitė rašo. Eikime pas suukėlininką Poviliuką.

Dar tik kovos pradžia,

dar laužiama pirmosios spragos. Susimildami, neturite teisių klausti, ar dar saulei auksai? Iki vakarui turime pārdirbti daug darbu — Poviliukas (mirė prieš 40 metų) apsivertęs darbas,

„Varpu“ ir „Ukainiukai“ parašyta, dabar „Vilniaus Ziniose“, dar peržiūrėti elementuose, dar užtikrinti, kad užtikrins „Sviesos“ knygyną („Jei žmogus patikimas, pridat neleaga liūtai. Rašai turi eiti į žmones ...“), „Ei, ta pasos kūlytės, kaičiau išsiūlėti“.

P. Višinskis („Vilniaus Ziniose“) raša kapitoliukis apie išsukatininkus:

„Pabandy, tetule, rašyti! — Poviliukas žiūri į išvargusią moterę. „Ne šventejie puodų lipidu“. Julijos rankos nuo darbų nuplūsė, čia dar ūkis, vaikai. Poviliukas neatstoja. Kai gili naktis, Julija užsikrautuva ant stalio prie menkos žibalinės ūžiesėlės bando rašyti. Tai buvo pradžia. Zemaitė pat jau nebegali apseliti be rašymo (podarbinėmis valandomis). Nėr zibalo. Poviliukas lyg iš po žemės ištraukės, prisiuvičia, kapejki, pociūriu ir žibalui (duonai iргi ne kartą prideavo). Zemaitė P. Višinskis išvedė į lietuvių literatūrą. Pirmas vielas vakaras Palangoje praejo laimingai. Reikia naujų veikalų. Po-

viliukas suveža krūvon Juliją ir Gabrieļą (Petkevičaitę — Bito): „Estate namu arčest. Kol neparaišyt komedijos, neišleisiu“. Taip guntas „Veinias spaštuose“, autorius — Dvi moteri.

„Pas jus sueina daktarai ir levital, lošia kortomis, imkit nuo jūsų mušą, po keletą kaipelukų nuo banko, reikia studentai parenti! — Poviliukis iškumas grietės, Bito išvkydo.

Vaizganto pastebėjimui, Poviliukas Višinskis buvo genialus talentu atradėjas. Jis, be žemaitės, atrado Satrijos Ragana, Lazdynų Peledą, J. Juskytę ir kt.

Vaizgantas, kalbėdamas apie ano meto veikus, apie P. Višinskį sūt ką pastebėjo: „Sakot, jaunas mirė? Aš, pafie, sakau, ir tai per išgynė. Nedegama medžiaga, rugis, tokių darbo ugnys surirpsta, o jis iki paskutinio kvapo dirbo ir derėjosi su mirtimi!“

Atsakysis prie tévynę ir vaikus, jeigu jems nepraminis ir nesuvirtinės gynimo taku, kuris jau išbrečiai ir praminti. Belieka juos įtikins išlaikyti, o idant išlaikyti, reikia nuolat saugoti ir tvirtinti, nes kas tiktais nesivirtina, tai yra grūviai ir nyksta. Tokiai prigimtis tvarką matome nuolat, — skaitome suukėlininkės Lazdynų Peledos (mirė prieš 20 metų) apysakoje „Klaidoje“.

Cia ilgėsenis senio Grigo ir Petro Jonaičio dialogas:

— O iš kur jie éme tuos šimtelius kas metai, be kurų tamsta mokyklose negaliėti apseiti?

Ponas Petras žiūrėjo į senj ir tylėjo. Cia senis atsidus.

— Oi, mačiau, aš mačiau. Nebuvo jiedviens saldaus poilio: nei dienos, nei nakteles laisvos. Ir kiekvieną išverčia skatiklis, prie skatiko dejo. O iš kur? Is ko? Ne dvairininkis gynuo ir visā seimyni: déjo, krov, triūsėjo visi. Tavo seserys nesisiėvė, kaip kitos. Tam nebuvò išteklius. Vienok nejautė jis visi nei trukumo, nei savo atidėvimo sunukumo, nes jie turėjo aukščią grėžimą.

(bus daugiau)

Jean Paul Sartre

Siena

Tomas visą laiką niekus tauzijo pusiau be protiškū būdu. Jis tausėjo, matyti, kad muo ištindę miūčių save nubaitytų. Aš buvau, be abeo, tuo pačiu nuomonei, kaip ir jis, ir bučiu vesa ta pati pasakės, ką ir jis pasakė: tai yra neįtinkau mirti. Ir kai tuo tarpu aš mirti privalėjau, niekas man nebeatroda natūralu, išskiriant anglų krūva, suola, Pedro slyktų veidą. Tik man buvo oktūtas pacias minis galvoti, kurias ir Tomas galvojo. Aš pasveigiau pakreiptu žvilginiu į iš pirmo karti jis pasirodė man tokius keistas. Mirtis atsišpindėjo jo veide. Pasijutau savo išdūdumėje pažeista. Aš gyvenau su Tomu, girdėjau jį kalbant, su juo sknedavau, ir vis dėlto aš nežinojau, kad mes nieko bendro neturėjome, ir dabar mes buvome vienai antrai taip panaušas, kaip dyvynukai, vien dėlto, kad mudvijev laukė tok pat likimas. Tomas pačių mano ranką, į mane nepažvelgdamas.

— Pablo, norėčiau žinpti... norėčiau žinoti, ar išlikrūj tiesa, kad mus taip lengvai su?

— eidau ranka ir pasakiau:

— Lūšek šilčia, tu nešvari kiaule!

Klasas stovėjo tarp jo kojų ir nuo kelnių po truputį lašėjo.

Tuo belgas prisoko.

— Ar jūs sergote? — paklausė jis su šuninku užuojauta.

Tomas nieko nesakė. Daktaras tik pažvelgė į klase, ir taip pat nieko nesakė.

— Aš nežinau, kas pasidare — pasakė laukininkas Tomas. — Bet aš nebiju, prisiekiau, kad nebiju.

Belgas nesipresino, jis tik žymėjosi į užrašą knygute.

Mes stebėjome jį, taip pat ir jaunasis Jonas. Visi trys stebėjome jį, nes jis buvo pilnas gyvenimo. Jis darė gyvos būtybės judeisius, jis jautė, kai gyva būtybė, jis žalo siode rūsyje, kai gyvi žmonės, jis jautė savo tankstukų ir tankų kūną. Mes buvome trys būtybės, kurių gyvenimais buvo išplėšiamas, kurių gyvenimai jis tykojo ir kai vampyrui išėjupi norėjo.

Pagaliau jis priejo prie jaunojo Jono. Jis paglostė Jonas galvą ir skruostus. Jaunuolis leidosi guodžiamas, akiu į jį nepakeldamas. Tada jis īma pačiuo daktaro ranką ir pažvelge į ją keistą būdą. Jis spaudė ją tarp savo rankų. Aš žiūrėjai greitai nuauciuau, kai turėtų atsisiųsti. Tomas taip pat. Bet belgas buvo ne nuojuos, ir juokesi kai kaip nuolaidžiai būdai. Ūmai Jonas pagriebė stambia, riebia daktaro ranką į savo gerklę, tarytum noredamas įkurti. Belgas greit ją ištrankė ir nusisuko prie sienos. Akimirksnį jis žiūrėjo išsiangaudė. Jam atrodė, kad esame johi žmonės, netoki, kai jis. Aš ēmiau juoktis, o vienas iš sargybių nustebės žiūrėjo į mus, kiti girdėjo gilių miedgomadai.

Jaučiausi pavargęs ir sujaudinti. Aš nežorėjau galvoti apie rytmą, nei apie mirtį, ir kai aš ieškojau apie ką nors galvoti, mano akys rodėsi į mane atkreipių šautuvą. Aš išgyvenau mano egzekuciją gal jau kokį dvi desimt kartų. Syki maniau, kad jau su manim beigtai. Aš iškėjau, kad minutėlaitė užmigau. Jie tempė mane prie sienos, o aš priešinasi, maldaujan malones. Sotkeédamas padubau ir pažvelgiau į belgą. Aš bijau, kad būsiu per miega riktelėjė. Bet jis tik per fisus pabrakė ir nieko nepastebėjo. Tikiu, kad aš bučiau galėjės užmigti, jei aš bučiau norejau, nes aš buvau dvi paras visiskai be miego ir visiskai išsekės. Bet nenorėjau dvieju gyvenimo valandų netekti. Aš bučiau buvęs pries austų pubudintus, bučiau svagulinėti mieguistus su jais išejęs ir bučiau buvęs be žodžio į gyvenimą išbrauktus. To aš nežorėjau, aš nežorėjau mirti kai nebylos gyvulys, aš nežorėjau likti su aška sagnone. Taip pat aš bijojau beprotišku sapnų. Pakilau ir vaikščiojau į vietos, ir idant nuo dabarės pabėgėliai, ēmniai galvoti apie praeitį. Atsiminim spūstiu vėl man atsilink, netvarkingai marqu: vieni geri, kiti blogi, arba nuziausiai jie bučiai galima buve padavinti blogais prie tai, kas dabar buvo. Veidai ir lygiav. Aš maciau mazo novillero veida, kuris Valencijos buliu rungtynėse buvo nusmeigęs. Aš maciau priev save dėdės ir Ramono Griso veidus. Zinomi epizodai man vėl atsinuojino: kai aš 1926 m. triš mėnesius bedarbus buvau, būp aš kai tiki būtai nemiriu. Aš atsiminiau vieną naktį, kurią aš ant suo Granadoje miegojau, kai aš buvau triš dieną nevalges, kai buvau išsiutės ir vis tiek nežorėjau mirti. Dėto turėjau aš juoktis. Kai prasirinkau aš veržiaus į laimę, į laisvę ir prievotę. Ir kuriu galu? Aš norėjau Ispaniją išlaivinti, aš žyvejau Pi y Margal, aš priklausau anarcho-sintiškiams sąjūdžiui, aš kalbėdavau viešuoju susirinkimuose, aš viska taip rimtau priimduvau, tarytum aš bučiau buvęs nemirtingas. Sí akiu rksniu vi-sas mano gyvenimas, it filmu, buvo pries mane išsirūpintas, aš galvojau: „Tai yra prakeitkis mūs.“ Tai buvo beprasmiai, nes buvo viskas praeit. Aš klausau savęs, ar aš kada nors dar būčiau paskui moters sijoną. Aš bučiau nei pirsto nepajudinęs, jei bučiau

Svetulos pas sukaktuvininkus

Jeronimas Cicėnas

5. Nors jie, be maldaknygės, kitokiu raštu nežino ir nežiūrė, vienok jautė mokslo reikalą jautrių sirdžiu gelymės ir nutarė visi paaukoti savo gyvenimo smagbes ir malonybes, kaikti nors vienam iš save tarpo suteiktai tą brangiai mokslo. Tos valandos laukė ne tik tevi, bet ir kaimynai: na, turėsime bent vieną saviskį mokyto vyra. Kokiam nors reikalui atsitikus, neberekis jau bėgti klausius abejotinu pas svetimus nurodymu ir patarim.

— Gana jau, dede, gana — pertraukė rau-donodamas Petras. — Klaida... Likimas...

Senis galva palingavo.

— Klaida? Zinoma. Suprantama. Žmogus vienas tarp svetimų Galva apsisuka. Bet kodel gi tamšia neatsimine turis tóvus ir senus pažystamus?

Tylį ir į šalį prasilenkianti (bet tik ne idėjų klausimui) Sofija Ivanauskaitė — Pšibaliukauskienė kukišiak palaikus:

„Klaidos“ turinį, turbūt, prisimenate? Kiek vienos tautos pamato — liudias vis dar pas mus nėra kas pagavina, nėr kas paaukėja, nes prigmintieji aukletojai vis dar nesijaučia, nesuspiranta esa pašalinės jėgos natūraliai atitraukti nuo prigminties ir dėl to nuo vaisin-giausio ir laimingiausio jų gyvenimo pa-grindo. Jogi dėl to vartsta ir be garbės nyksta: svetimuoje palapiuose, lygu kūdikis, per geitį atskirtas nuo motinos. Lygiai imant ir is kitos pušes, garbe ir laime duoda tik tad dviuosios ir lobiai turtais dalijimasis suplačiuoju pasauliu, kada jau savi namai visi apriūpi, arba bent saviesiens turi tekti di-džioji daliai visosio iš jo kilusio pelno ...“

Atitrūkimas nuo gyvybinio savo bendruomenės reikalų ir misrių šeimų kūrimas — šit ta klaida, dėl kurios sielojosi ir tebesisilejo sukaktuvininkė. Petras Jonaitis, išejęs į žmones, skola privalėjo suraginti savo tevynei. Jis, deša, tos prievoles neatliko, nes susidėjo su svetimute p. Eugenija ir ēmė ro-pintis karabininės sunyčių Zoli ir Zuzu prie-zūra. Is asmeni tapo daiktais:

— Po trumpu vizito atsiveikinant Lazdynu Peleida įdomiai pastebė:

— Tiekas žmonių atsidėjė triūsia, kiek veikėjų dėl tėvynės ir savų žmonių meilės žuvė kalėjimose ir išstreptyje. Valanda rima, perteina, sakytume, prieš mūsų. Padarykite patys savo tarpe skriningą: Petrai Jonaičiai, p. p. Eugenijos, Jadžės ir Gretos yra bendruomenės nereikalingas ba-lastas, pravendinkite savo sažines ir... kambarius. Is asmeni tapo daiktais:

— Po trumpu vizito atsiveikinant Lazdynu Peleida įdomiai pastebė:

— Tiekas žmonių atsidėjė triūsia, kiek veikėjų dėl tėvynės ir savų žmonių meilės žuvė kalėjimose ir išstreptyje. Valanda rima, perteina, sakytume, prieš mūsų. Padarykite patys savo tarpe skriningą: Petrai Jonaičiai, p. p. Eugenijos, Jadžės ir Gretos yra bendruomenės nereikalingas ba-lastas, pravendinkite savo sažines ir... kambarius.

— I Vilnių aukštaiciai, į Vilnių...

— P. Vaiciušas žodziais, kai eini pro Vilnius miesto mūrus, lygi vien Lietuvos žemyni: ir tą, kur praeity užbūta, ir tą, kur spindi ateities lašę. Sekanči Vaizgantai, Vilnius buvo ir yra raktas visų etnografinių Lietuvos dalių durimis atidaryti.

Cia keli Vilnius buvo: 1520 m. pradeda darba, pirmoji Lietuvos spaustuvė, tame pat

— Kova buvo griežta. Priėjo net prie to, kad kum Ambraziejus savo elementorių paraše: lietuvis tegali klausyti to vyskupo, kuris arba patis lievius, arba lietuvių išrinktis ir respektuoja jų teises į gimtąja kalba pamaldas. Tai buvo 1907 metais. Bažnytinė vadovybė Ambraziejus išpėjo,

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų — toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams. Netrukus kum Ambraziejus išleido katekizmą, kuriamo savo ankstyvesnį išteigimo pakartojo. Vatikanas „Index Librorum Prohibitorum“ kum Ambraziejus elementorių išrakia savo saražuosa, kaip pirmagiai draudžiamą lietuvių kalba knygą. Autorius

— Lietuvybės reikalauose neinu jokių derybų

— toks buvo atsakymas Vilnius prelatams ir kanauninkams.

Jean Paul Sartre

Siena

5. Omnia belgas pasiūlė gerą idėją.

— Klausykite — pasakė jis, — jei karo valdžia leis, aš insiuos parašyti keletą eliučių Jūsų draugams.

Tomas prabrubrėjo:

— Aš neturiu jokių draugu.

Aš nieko nepasakiau. Tomas pažvelgė į mane klaušiamai, ir pasakė:

— Ar nenori nieko Conchai pranešti?

— Ne.

Si švelnū užuojauta man buvę kokti. Tai buvo, iš tikrujų, mano kalė, kad aš jam naktį buvau apie Concha papasakoje, aš turėjau apie tai nulyteli. Aš išgyvenau vienerius metus su ją. Vakar vakare aš būčiai savo desinėja ranka atidavęs už tai, jei kas būtu leidės ją penkias minutės „paramatyt“. Todėl aš apie ją įnešekau. Tai buvo stipriau kaip aš. O dabar aš neturiu jokio nurodymo, aš neturėčiau nieko jai pasakyti. Aš negalėčiau jos savo rankomis aplėblėti. Aš šlykščiuosi tavo kūnui, nes jis yra pamėlynėjas ir prakaituotas, ir gal būt, aš jos kūnų taip pat šlykštėčiai. Conchach verktų, jei apie mano mirčių žinotų, aš ji ištisus mėnesius nebenerėtų daugiau gyventi. Tačiau aš buvau tas, kuris turėjau mirti, ir aš buvau vieniu vienas.

Tomas buvo taip pat vienės, tik kitokiu būdu. Jis sedėjo apžargom ant suolo ir sekė kitus su nusistebincia spėsena. Jis išties ranką ir atsargiai palieptė malkagali, tarytum iš bijojo, kad koks nesusidurta, tada jis vėl ūmai ranką atitraukė ir šiurpelėjo. Taip pat ir man daiktai atrodė keistai: jei nebuvo taip aikškai atskirai ir aiškiu, kaip parastai. Aš tenorėjau matyti tik suola, lengią anglų krūva, kad jausčiau, jog aš miršiu. Suprantama, kad aš negalėju lengvai apie savo mirčių galvoti, bet aš ją mačiau kiekvieno vijoeto — daiktuoje, aplinkoje, iš išsidėstymo bude. Jie laikėsi diskretiškai, kaip imones, kurie aplink mirties lovu pakudom, slaptai tekalba. Kai Tomas savo suoliu, palieči, atrodė, tarytum jis sivo mirčių būtu palieptas.

Šioj dvasinėj būklėj manęs nebūtu nustebine, jei būtu atėję ir paskelbė, kad aš ramiai galiu namo eiti, kada man gynimas yra dovanotas, porą valandų arba porą metų laukti, taip pat būtų tas patas, kada nemirtinumo ilūpius esu nusėtojė. Tokioj būsenoje aš buvau visai ramus, aš neprisklausiau nėko. Bet tai buvo bangintini ramybė mano kūnui, tam kūnui, kurį aš kūno akimis girdėjau, bet aš nebelabutau visai „as“. Jis prakaitavo ir drebėjo, kaip lapas. Jis buvo man svelmas, aš jį jaučiau ir i jį žiūrėjau, tačiau tai būtu kleno kito kūnas.

Belgas išsitraukė laikrodį ir pasižiūrėjo, kiek laiko.

— Puše keturiu, — pasakė jis.

Biaurus suo — matyti jis tai pasakė su tam tikru tikslu.

Tomas pašoko, jis visai nepasitebėjo, kaip prabėgo laikas. Naktis paskendo beformė tamsio; aš vos suvokiau, kada jis buvo pradedėjusi.

Jausnės Jonas šuktelėjo. Jis pakelė rankas ir rikielėjo:

— Aš nenori mirti! Aš nenori mirti!

Tomas buvo atsikėlė. Jis atsistojo prie atramos, ir žirnėjo į ora. Bet dar tebebuvo tamsu, kada aš užgirdau jį sakant:

„Ar tu juos girdi...?“

„Taip.“

Žmonės vaikščiojo po kiemu.

— Ko jie nori? Juk tamsoje jie negali lantytis.

Tada vėl nutilo.

— Aušta, — pasakiau Tomui.

Pedro pakilo ir užpėtė tempos.

Velniskai žalta, — pasakė jis savo draugams.

Rūsyje buvo labai žalta. Kaž kur toli mes užgirdome porą šūvių.

— Jis jau pradėjo — pasakiau Tomui — visi užpaki kieno, atrodė.

Tomas paprašė daktaro cigaretės.

Aš tenorėjau nieko: nei rūkyti, nei gerti. Šūvių nesebesidrėjo.

— Tik paklausy, — pasakė Tomas.

Jis norėjo dar kaž ką pasakyti, bet susilėkė ir pažvelgė į duris. Jos atsidaė ir proje išvijo leitenantas, keturis kareivius lydiamas. Tomui cigaretė iškrito iš dantų.

— Steinbock—

Tomas nieko neatšakė. Pedro parodė į jį.

— Jonas Mirbalis.

— Tas, ant šiaudų maišo.

— Stok — suriko leitenantas.

Jonas nepajudė. Dvi kareivės jį paciupo už pėčius ir vilkėjo. Du kareivės jį paciupo už pėčius ir vilkėjo. Bet kai tik jis palaikėdavo, jis vėl lindo sėsti ant maišo. Kaireivai dėlėse.

— Jis nebe pirmas, kuris spiriasi — pastebėjo leitenantas. „Jis du galit lengvai jis ištempia laukant, o tada mes jis sutvarkysim.“

Jis pasisuko į Toma.

— O dabar pirmyn! —

(Bus daugiau)

Kultūriniai 1946 m. išsiveržimai

Stepas Vykitas

Bendras žvilgsnis

Mūsų kultūrinį gyvenimą galima palyginti su mažiaukais vulkanais, kurie išsiveržia nenumatyti laiku, atsiptinkinai, spontaniškai. Tarp tų mažiaukų iškyla vienas kitas ir didesnis vulkanas, kuris sukelia daugiau baimies silpniesiems, daugiau triukšmo alasininkams. Tačiau ir toks išskaidytu kultūrinio gyvenimo yra gyvensis, gajesnis už tai, kuris vyksta už „geležinės uždangos“, ne ten tėra vienodai kuris išskipta, „iš anksto nustatyta, kareiviskos dressūros, „kultūra“, o cia vyksta laisva, marga, ne tik mušanti, bet ir rekianti (o ten tūk muša, bet reki neduoda) kultūra, atsite, daugiau artima demokratinei.

Salygus kultūrai tarpi, be abejo šiuo metu labai nepalankios. Nemoralus stovykliniai gyvenimai, dažnai iš stovyklos į stovyklą kramtynas, kelionis suvaržymai, kultūrininkų išsimėtymas po įvairias zonas kliudo normalius kultūriniam veikimui. Ne visi iš vertima. Tai kyla kultūrinx tarpe nusivylimas, spiau naudoti redaguojamas laikrakčiai, kurio keliolika išmūšti „Akiratėje“. Taip pat Linbecko „Laisvėn“ yra įdomus, aktualus ir gyvas laikraštis.

Taigi, mūsų spaudos žodis yra labai gausus, išvairas. Tik, kad jis būtų visiskai laisvas ir galintas!

Literatūra

Siūlytas literatūrinis gyvenimas gerokai pagyvėjo. Jo pagyvėjimas ne tiek priklauso nuo Lietuvos Rašytojų Draugijos iškūrimo, kiek tuo atskiru rašytoju kūrybinio gynymu. Rašytojų draugija nepagėjė net išleisti savo seniai suredaguoto Literatūriniu almanacho „Tremtiniai Metalai“. Vienintelės jos vietas pāsireikšmas, kad jos pirm. St. Santvaras su keliais valdybos nariais ruošia literatūros išvakas.

Bene plačiausia Jurašo siemė, läsare mūsų poetai. Nors pernykščiu metų data, bet šiuo metu pradžioje pasirodo Bern. Brazdžionio „Svetimi Kalniai“. Jis susilaikė savočkių reakcijos: skaitojai juos suistik gana palankiai, o kritika gana žaltai. Tai tenka aiškininti gal ne tuo, kad poetas slپnetu, bet tuo, kad žalia jo atisrandau nauji jėgų, kurios kitaip jau žiūri į poeziją ir į jos kultūrą. Bern. Brazdžionis yra tiek liake talentingas poetas, kuris turi savo kelia, savo veida, savo pašaulevaizdį ir savo formas. Jis gadi kai kam atsibos, jis gali kai kam atrodyti sustinges savo turinys ir savo formos, bet jis yra tiek pasiliukė Brazdžioniui, kuris giliai jaučia taučios sielvartus ir giliai, vaizdingai, stipriaus išreikšia.

St. Santvaras „Laičai Palaužtom Börēm“ susilaikė daf skaudusio likimo: kritikos buvo palaužti ir pačiam poetui sparnai. St. Santvaras atžvilgiu kritika buvo griežta ir žiauriai. Žinoma, poetas likrai sustojo savo simboliniame kelyje. Bet kai jis kaltas, kad jis ne linkęs sukti į kitus keliaus, kad jis susizieja su savo simbolistine, estetine mūra ir jai nori likti išlikimas. Tačiau tvirinti, kad Santvaras yra ne poetas ar blogas poetas vargiai kas bus sazinantis galutinai.

Priekyje debiutavo Medardas Baravarskas, parašęs novelių knygą „Klaipėda“. Rašytojas rodo daug žvietų idėjinų polėkių, kuris dėl kai reikiant nevaldo medžiagos ir kompozicijos.

Smarkios kritikos susilaikė Alig. Onstatė kelioniui aprašyti: „Tarp Danijos ir Sveicarijos“. Taip tikrai paskubinta išleisti knygą, nes joje daug žalumo ir balasto.

Daugelis prozos dalykų nera išvyde viešojo pasaulio. Jie guli rankraščiuose ar dėl sunčių spaudos salgyj, ar dėl kitų kurių priežascių, kartais politinių, nes DP rašytojas neviškai gali parašyti... Taip susilaikės žiūrovai. S. Savaistis romanas, V. Ramono, F. Neveravičiaus ir k. kūrinių. Bendrai, mūsų beletristiko yra gerokai sumenkėjusi, jai reikiama nemažesnė, bet dar didesnės vėjų ir audru, negu poezijoje.

Dramos sriityje beveik nieko naujo. Vienintelis Vyt. Alanto „Auksstadvaris“, kuris buvo numatytas „Mintis“ žurnale išspausdinėti, bet, žurnalius sustojo, nebuvo išmanu tai padaryti; būtų didžiausias laimėjimas, jei ši pjesė išvyktų scenos žviesą.

Šiuo metu literatūrinis gyvenimas gerokai susikūrusi literatūriniu žurnalui: „Aida“, „Pėdėsakai“, „Mintis“, „Žibintas“, „Vaga“, „Gintaras“. Juos buvo išspausdinta daug literatūrines medžiagos, iškelta literatūrinių problemų.

Dailė

Nors daillinkai nesusiorganizavę i proteinių daillinkų sajungą, tačiau individualiai jie nemažai siemėt yra sukūrė. Schongau parodoje teko matyti daugumos daillinkų naujus kūrinius. Kai kuris iš jų: Vikt. Petraitis; L. Vilimas. P. Augius jaučia šiu dienų gyvenimą tragišma ir stipriai išdeikai, forniškai savo kūryboje jis ap pavidalina. Kliaukė motinų ir vaikų, bebegantių nuo bombo, vaizdai, tragikai pabėgėlių veidai pasilikis amžinų mūsų akys.

Atskirų daillės parodų buvo surušta gana daug: Freiburge Vyt. Jonyno ir Ad. Galdiko grafikos darbų paroda, Nuerlingene A. Vašekos ir k. daillinkų kūrinių paroda etc. Tik gaila, kad mūsų daillinkai nepagėjė suorganizuoti bendros didžiulės vienų tremtinų daillinkų parodos.

Keturi grafikai: P. Augius, Vikt. Petraitis, V. Ratas-Rataiskis ir T. Valius išleido savo grafikos darbų knygą „40 medžio raizinių“. Joje išspausdinti senesni ir naujaučiai žurnalinukai, kurie rodo jų meninį pašaulevaizdį, jų meninę kultūrą ir mūsų naujosių grafikos didelį šnuolį į priekį. Tik tenka apgailestauti, kad šis leidinys nera kaip reikiant meno myletėjų suprasta. Mus vis dar labiau vilioja daikai, erzaci, negu mena.

Muzika

Šiu metu muzikos gyvenimas éjo ta pačia muzikiniu ansambliu gastrolių vaga. Sio sriityje daugiausiai nuopelnai gaudiai vaidina. A. Mikulskio vedydamas K. Ciurlionės tautinis ansamblis ir Stp. Sodeikos muzikinis kolektivas: pirmasis mūsų liudines dainų ir šokių kultūrą bepro paguodamas ir individualiai dainų muzikinių lygi, daina, muziką ir šokių beižydinamas i tautinių sintetinių formų. Šalia jų, daugybė darstovkų ansamblių, muzikinių kolektivių keli mūsų tautiečių dvasiai. (Nukelta i 4 p.)

Ekrano išvarenybės

Mūsų tautiečių Lillian Giš (aitė), pažiūrėti, jog amžius filmo artistei nieko nereikia. Ji paimo Roksanos rolo „Cyrano de Bergeras“ nuotykiuose. Bet... po išvieu spausdos barą. Jis davė nemažai lituanistinių medžiagų apie Smetoną, Kudirką, Gričiūnus atsiminimų apie Didžių Vilnius seimą etc. Mums, mëgstamiaus spaudos įvairumą ir gyvumą, labai gaila, kad iš tie kai laikraščiai dėl tam tikru priežiūrą sustojo.

Ir arabai ima kai savo tautinę filmų pramone. „Jų paskutinių filmų „Septynių vartai“ buvo kritikos teligiamai išvertinti. O Lietuva vis dar tebelaikiai antrojo Vaizdu.

DP filmas „Die letzte Chance“ kur.

Linbergas išnaujina filmą „Marie Louise“

pradėta rodymų vokiečių kino teatre.

Sovietų muziklininkas Novickis išradę veidrodinį ekraną, kuriamo galima rodyti išmas nėt saulei šviečiant. Rytmus esąs daidesnis negu dabartiniuose ekraunuose tam siose salėse.

Prancūzai baigia naują „Casanova nuotykių“ versiją. Pasaulio arkeinių vaidina G. Gueyart. Kaip atmenam, paskutinius 20 metų Casanova vaizduodavo beveik vienam Ivan Možuchinas. Ekrane jis suvedėjo iškūrstančius gružaučius, pro jo rankas praslydėtukstančius netikrų brillantų. Možuchinas mirė Paryžiuje, skurdžioje, nešvaroje pašepėje.

Dainų autoriai filmuota romanas, maty, yra Maupassant'o „Bel ami“. Jis jau perkeltė į ekrana rusai, prancūzai, vokiečiai (Willy Forst), o dabar mëgina amerikiečiai.

Jau baigiamas sukti filmas pagal E. M. Remarque romaną „Rumto arką“. Velkamas oj vyksta P. — iš 1938 — metais. Svarbių žiūrėjimų Charles Boyer ir Ingrid Bergman.

Jean Paul Sartre

Sieno

Tomas éjo, tarp dvejų kareivijų durų link; abudu jo draugai seké paskum, Jonas už pétu ir koju nešamas. Jis nebuvó be sąmonos. Jo aks buvo plačiai atvertos ir ašaros byrejo per skruostus. Iki aš pajudėjau, tarytum pasiruoše, etti, karininkas mane sulaičia.

— Ar jūs Ibbietia?

— Taip.

— Palaukite. Jus véliau išvesimi.

Jie visi išejo lauk. Taip pat ir belgas ir du jo sargybiniai išejo, palauk vieniu vienas. As nežuvokau, ka manim darys, bet man būtu buvę mielių, jei greičiau būtų ma man būtu buvę mielių, jei greičiau būtų man ne sušaudė. Aš girdėjau salves, kurios taikrptiejių ir sokočiaj. As turėčiau rekti ir plaukus nuo galvos rauti. Bet aš sukanau dantis, iškaus savo rankas į kišenes, kad stipriai laikyčiaus.

Po valandos atėjo jie manę išvesimi. Jie nugaleno mane i pirmą aukštą, į mazą kambariuką, kur būsiai buvo nuo cigarų dūmų tanku ir troškinančiai karšta. Du karininkai sedėjo puikius sedynės į rūke, apskrovus krūvėmis popierius.

— Ar jūs paverdė Ibbietia?

— Taip.

— Kur yra Ramonas Grisais.

— Nežinau.

Tas, kuris mane klausinėjo, buvo mažiausias ir nežukas. Jo aks iš po akinii atrodė žaūrius.

— Eik čia, — išakė jis.

— As priejau arčiau. Jis atsistojo, paėmė mane už pečių ir sužaibavo į mane savo griežių žvilgsniu, nuo kurio aš tariai tuojau į žemę prasmeigti. Tuo pačiu metu jis mane sugriebė visomis jégomis už rankos raumenų. Nė dėl to, kad man skandėtai, tai atrode lyg žaūsimas. Jis norėjo mane išbandyti. Jis rado taip pat reiškinia savo dviem kvaipam man į nosi pūstį. Akimirkis mes palikom taip stovėti. As privalejau garsiai juoktis, nes atrodė kvaliai gaudinti tą imogą, kuris atstovejo prieš naktį. Tai nedarė man jokių išpūdžio. Jis pastūmė mane stipriai į salį ir vėl atsido.

— Tavo gyvenimas vetejė Griso — pa- reiškė jis. — Mes tave paleisime, jei pa- sakys, kur yra jūs pasilepsės.

Šie vyrui, nesaišiai atrodė su steckais ir ankstais batais — taip pat buvo nuteisti mirū. Tur būt, tik véliai kaip aš, bet nedaug véliai. Ir jie cia išardinėjo ysiokinių triukus, ovardžiuose beiškodami, kiti žmonių sagrasus besurdydam, kad juos kalintu, ir tai jie galvojo apie lapaniųs atetici ir, véliai žino apie ką!

Ju veiklumas atrodė naibus ir juokingas. As negalečiai jų vetejė būti. Jie atrodė man kaip diuos ligonys.

Mazasis visą laiką žiūrėjo į mane ir su- steku misi į batas. Kiekvienas jo judeysis buvo apskaičiuotas, kad manyje sukelti bai- sau tigro baimę.

— Taigi, Supratote?

— Aš nežinau, kur jis yra. Aš manau, kad jis yra Madrice.

Antrasis karininkas pakelė baltą, nerangią ranką. Taip pat ir sis mostas buvo numatytas. As sekiuojau jo visus mažus triukus ir sie- bėjau, kad yra žmonių, kurie taip moka vaidinti.

— Jūs turite ketvirtį laiko apsigalvoti — pasakė jis į lengvo.

— Išveskit jį į dabolę ir po ketvirčio vėl atveskit atgal. Jei jis vis dar atsisakines, ta- da mes jis sušaudysim.

Jie žinojo, ko jis norėjo. As jau visą naktį išlaikau, taliu jis dar ketvirčiu imes mane į slieptuve, tuo metu kai Tomą ir Joną su- soudys, o mane prigadins dabolę. Tai, be abeo, jie per naktį sugalvojo: jei apskai- ciavo, kad mano nervai neisilaikys ir tokiu būdu jie paslapčių išgaus.

Jie klydo. Dabolėlė atsisedau ant kreslinuko, nes jaučiausi visiškai nusilipęs ir émiau galvot. Bet ne apie jūs pasilipės. As žinō- ian, kur yra Grisais, jis yra broliams namuose pasilipės, myliai kelio nuo miesto. Bet aš buvau nusistatęs, kad aš nežiūsuo, net jeigu jie mane kankintu (bet tai atrode, kad jie nebuvu tam pasiroso). Tai buvo viskas aisku ir aš daugiau nebesirynečiau. Kas mane domino, tai buvo klausimas, kaip man laikytis. As buvau nusistatęs geriau mirti, negu Grisais išdotu. Kodėl? As visiškai ne- nylyejaus Griso. Mano draugiskumas jam vi- siškai užgeso dar prieš aušant, lygiai kaip miellé Conchai, lygiai kaip noras gyventi. Bet tai buvo naturaliai tvirta, kad aš visuomet apie jį gerai galvovau: jis buvo stipras ir ištikimas. Bet tai nebuvu pagrindas, dėl ko mieliu už jį: jo gyvenimas nebetrūko džiaugsmo. As išsaivedavau, kaip jie atidarinės kartsą po karto!

Po puosalžiaus gržo druckis vienai vienai aš galvoju, kad jis gavo iškyrimą išvykdyti mano egzekucija. Antrasis buvo palikęs kapinėse.

Svečiuos pas sukaktuvininkus

Jerónimas Cicėnas

6. P. Vileišis į savo dirbtuvės Vilniuje teėmė lietuvių darbininkus į kaino arba atlėtuvėjančius Vilnius čiabuvius; selygos pas jis buvo geros, be kita ko, jis pas, darbininku neprashoma, sumaižino darbo valandų skaičių (tačiau vienintelis atitinkamas Vilniuje ir gubernijoje, kad šios lengvatos atsiekta be streiko ir be aukų užmuštais).

Kiek įvairias darbo teko inž. P. Vileišiui, užnisiūjanti ir dirbt, matyt, saky- si, iš ... kovos už lietuviškas iškabas. Dar 19 amž. pabaigoje kazkuočiai žydai Piliuviškiose (dr. K. Grinius prikalbėtas) ant savo krautuvės iškabino lietuviškai „Skurri kromas“. Tai, nesiųjukite, buvo didelis žygis, pasiekęs Suvalkų gubernatūrą. „Vilnius Čiabuose“ (dėl lietuviškos iškabos) Vilniuje ir kt. Lietuvos miestuose ir miesteliuose jau užsimenė 1905 m. pradžioje. Petras užnisiūvacio, adv. J. Vileišis, kaip teisės žinovas, paremė. Neapsiteita be kyšių įvairiems čiauninkams, 1905 m. rudeni išskirt ant 5 ištagu pasirodė lietuviškos iškabos (jų tarpe redakcijos, knygyno, inž. P. Vileišio dirbtuvės ir t.t.). Tų iškabų pasiūlėti važiavo žmonės net iš Kauno ir kt. Lietuvos pakraštų. Vilnius „casus“ padėjo visai Lietuvai lietuviškai iškabom išlaborom (paminklai ir kt.) pasipuošti.

Kai inž. P. Vileišio kūnas po daugiau kaip 10 metų pervežtas iš N. Lietuvos į Vilnių, Rausi kapinės, atsimenė tą giedrą pavakari, be mūsu, suėjo gerokas būrys lietuviškai nemokančiu vienlėgiu. Tai paprasti, jau senyi, darbininkai. Kai jie, kūna be- nesant į kopyčią, kepures gniautė rankose ir palenkė išlėgti metu fizinio darbo išvargančias galvas, dievė. Jei inž. P. Vileišio asmenyje gerbė demokratinę, telšingą, skalsią, darbėsi ir tolerantinę Lietuvą (tokiose vaizdaus sudėtis) ir bendravimo su ... darbaviečių.

Versmė veržiasi tollau

Spaudos draudimas atsakta 1904. V. 7. Ne iš malonės tai caras padarė. Lietuva kupstelės buvę, bet gręs carizmo vežimui. Kaip nelegali spauda plito, matyt ir iš 1891–1893 m. vlen tik sieną saugantiesi žandari konfiske: 37.718 lietuviškų knygų ir iškraščių, o 1900 – 1902 m. — net 56 182. Už knygų ir iškraščių platinių ir laikyma yra nukentėjus per 1000 asmenų. Bet jis žinome, skifina simtoji viso sa- žudžio dėstylo.

Kova už spaudos laisvę išauklejo kovočioj už politinę krasto laisvę kadrus. Didžiajame Vilnius Seime žymiai atstovų dalį sudarė tie, kurie ranka molai laikė prie pulso, gaviniusio knygynęs. I seimą atėta su įvairiomis

bei as, po vėlinių, išlykštėjausi Ispanijai ar anarčizmu, tai nebeturėjo man jokios prasmės. Ir nežiūrėt, kad aš savo galvą galėjau išgelbeti, išduodamas Ramoną, as atsiskiai tarsi padaryti! Randu, kad tai juokinas: tai buvo kvalias užsišypriamas.

— Jau aš esu tokis į prigimties, užsišypri- res, kaip ožys — pagalvoju. Ir kartuviu ju- moru apėmę mane.

Jie sugrižo mane pasiūlėti. Jie nusivedė pas karininką. Žiūrė prabėgo pro kojas, o tas mane prajukino. Aš atsisakau į vieną iš karininkų ir paklausa:

— Ar pastebėjote žiurė?

— Jis nežinės. Jis buvo piktas ir lai- kėsi rimtai. As būčiai mieliai juokėsi, bet tai nepadariai, nes bijoju, kad aš nenu- siu, jei kariu pradesi. Karininkas turėjo išgūtus.

— Jūs turite savo ūsus apkarpysti, senas valkinė — susūkau.

— Jis treptelėjo savo koja, bet be išpūdžio, o ištejau.

— Taigi — ištare mazasis druckis. Ar jis apsistrendė?

— As pažvelgiau į jį kaip į retus vabalus.

— Aš žinau, kur jis yra — pasakiau.

— Jis yra kapinės pasilipės. Duboj, o gal net karste.

Tai buvo pasakyta juokom. Aš norejau tik pamatyti, kaip jie lėks, kaip jie ieškos, kaip jie išsakiai.

— Jie šokuo ant šiltu pėdsaku.

— Pirmyn, Moles. Eik ir paprašyk kari- nininką Lopez, kad duot 15 vyrų. — O Tamsta — pasakė maželis. — Jei Tamsta teisbyje pasakė, susilaikys mano pažadą, o jei pamelavai, tai brangiai Tamstai tas kāstu.

Jie išejo triukemingai lauk, o aš palikau ramiai su sargybiniais. Kartis nuo karto aš išpyosaus, galvodaum apie tai, kokia ve- dybė ištraška jie padarys nieko neradę. Aš jaučiausi truputį neįsakiai ir pilnas šelmissi- gumo. Aš išsaivedavau, kaip jie atidarinės kartsą po karto!

Po puosalžiaus gržo druckis vienai vienai aš galvoju, kad jis gavo iškyrimą išvykdyti mano egzekucija. Antrasis buvo

politinėmis partijomis, atseit, su galvojančia visuomenė. Įvairios politinės pažiūros laikau sutiko, kaip viena savo nustatyti dėl gyv- binų tevynės reikalų. Seimas (apie 2000 at- sovu) susirinko 1905. XII. 4. Seimas savo

nekomėti rusų valdžiai jokių mokestinių uždarinimais, neleisti vaikų į rusiškas mokyklas, neiti į kariuomenę, į mokyklas ir valscius įvesti gimtaja lie- tuvių kalbą. Seime dalyvavo į Mazo- sios Lituvių atstovai, o Lenku karalius- striaus prilausiusi Užemėnė (Suvalkų kraštė) Didžiojo Vilnius Seimo buvo atstatyta Lie- tuvai.

Sukaktuvininkė (mire pries 10 metų) Ona Pleiryte — Puidienė (Vaidiliute) „Vilnius Čiabuose“ su džiaugsmu rasė, kad senelis Vilnius žmonių, pabudo, išgirdės tvirtą pilkascernegių žingsnį. Lietuva keisiasi naujo darbo. Atver- čiam akmuo nuo kupo.

Pries 10 metų mirės dr. Danielius Alseika karta prisimine:

— Tai buvo nuotaika. Kas bus toliai — žmogus neklause, vardas tas Lietuvas, ir to isteko. Gavau pundo proklamaciją ir revolu- veri. Mano baras — Svenčionų apskritis, Tverečiaus valscius. Buvo gruodis, sniego nedau ragi tamsios naktys. Suradau talkiniuką. Proklamacijas žmonės graibyste graibė. Niekad Lietuva neabejojau, bet jaskyk aiptelio, kai prieš 10 metų pasirodė, kad jis labiau guvi, negu didžiausiai optimistai mane. Užėjo véliau reakcija, bet tai buvo dulkis, kurias laiko vėjas, žinom, turės prapusi. Svarbiausia, kad žmogus pabudo.

Imk liburi ir nešk

ten, kur dar tamosios žeselėjai nusukojo prisikilia, — su tokia dvasia, rodos, gavau pro- klamaciją, — sakosis. Vilnius krašto šventės, Myliampolės gimnazijos mokytojas, ir Juozas Myliampolės (Miglovara), policijos okoložinys Rygoje. P. Kriaunėnas, užmokėdavo už 100 ar 200 ež., ir per Naumiestį jūs patys parsis- dindavo teknių tezinomis keliais, per kuriuos gi jis platiasklido „Aušra“ Suvalkijoje ir Kaune. Myliampolės užmokytojavo nuo 100 iki 150 ež., kurių dažnai platiasklido Rygoje, ir per Mintaujas knyginių ir mokinjus pasleidavo. Zemaiciuose. Galime suprasti, kodel išsivertėme iš toki darba galvo, ir vienės iš antras už toki darba ga- lejė atsakti Sibire. Tik tevynės meilė per- galėjo atsakti Sibire. Tik tevynės meilė per galvo, išsivertėme iš suradimų didžiausiai pa- sižentinta. Garbė jiems!

Cia pries 30 metų mirės užmokinės Petras Kriaunėnas. Dr. J. Slupis apie jį žiūri at- siliepia: „Paciuje praejoje „Aušrai“ būtų buve labai vėlai kūsėti iškraščių, jeigu nebūtė pa- norėjė jos palaikti Petras Kriaunėnas. Ma- rčiampolės gimnazijos mokytojas, ir Juozas Myliampolės (Miglovara), policijos okoložinys Rygoje, P. Kriaunėnas, užmokėdavo už 100 ar 200 ež., ir per Naumiestį jūs patys parsis- dindavo teknių tezinomis keliais, per kuriuos gi jis platiasklido „Aušra“ Suvalkijoje ir Kaune. Myliampolės užmokytojavo nuo 100 iki 150 ež., kurių dažnai platiasklido Rygoje, ir per Mintaujas knyginių ir mokinjus pasleidavo. Zemaiciuose. Galime suprasti, kodel išsivertėme iš toki darba galvo, iš antras už toki darba ga- lejė atsakti Sibire. Tik tevynės meilė per galvo, išsivertėme iš suradimų didžiausiai pa- sižentinta. Garbė jiems!

Cia 50 metų amžiaus sueinės prof. Balys Sruoga — misų teatro istorikas ir teoretikas, poetas, dramatikas, žurnalistas (redagavo „Lietuvių“ „Sekmadienį“, „Klaipedos Ži- nias“ ir kt.). Po 2 metų išėjės į Stutiholo koncentracijos stovyklos į pervežamas į LTSR, rasi, kartojo savo senjorų parašytuo- sius cléracius:

Ziu, sesuo, klausyk su vėju.

Is tévu laukų;

Skundas keliai, skundas liejas

Mirtinas, kliaukas ...

Ar tai tam mes laisvés goda

Sergejom įgal,

Kad Tévyné, žydint sodams,

Sveikint kaliniai,

Sion pakalnén mus lydejo

Dargana, salna ...

Cia atėjom — netikejom,

Kad daina — rauda ...

Ir tiek mulydėjus pakalnén — pakalnen —

ir broli, ir seserų, aimana ejus —

Dangus visiem pilnas, gausus,

Ir kraujumi tévu nulaistyt žemé —

Tik vienas kalejims ...

Cia 80 metų sueinės dr. Kazys Grinius, rodos, skaito dienos įsakymą:

„Kiekvienas lietuvis turi būti žauliu. o žauliai turi būti tikrūs tautos ir valstybės sar-

garbi, kurie visur ir visuomenė sauguoja tevynę išnorūšių ir nuo vidaus priešau. Sauliai turi mokėti ginklu varžoti ir, reikalus, esant, stoti valstybės pagrindus ginti su ginklu rankose.“

Cia ir pats Vaižgantas, kurio „Tévynės Sargas“ minė 60 metų sukaktį. Kaip visuomenė, Vaižgantas linksmas, optimizmo pilnas ir didžiai rimtas (o kuklus be ribų). Jis byloja:

„Dirbkite vertenybių, ar kas jus girs ar pelks. Ne jūs, veikiai, lemiate ateiti, tik jūs darbai ir jūs išdarai lems. Del idėjų nedaryk kompromis. Tu manai kompromis idėjai laimis, o tuo tarpu tu ją tili profanuoti. Po visų atodairių į salis, pasakū, atodairi atgal, dabar idėjai jau susikristalizavusi, atskiai for- muluota: tauta patys apsistrenkia, tauta patys sau suverēn, tauta niekas iš salies teisius ne- duoda, tauti ją pati imasi. Myliampolės Laišas, kurių tegali man laidotu ne- priklausomai salis, mano Tévynę. Ir mano Tévynė reali, turi savo vieta, pasaulėje, iš kurių Jos niekas neteisės išsumti. Gali ja smaugti priešai ar brolių apskabink, tik vi- siškai užsmaugti negali, kol nebūs visai tau- mikapotos galvos. Ligi tik atsignauši užsmaugio rankos, tauta žiobtelės giminio kvapo ir susūks: tebus gaval“ (Pabaiga)

laverė Alg. G.